

Wolontariat, wychowanie, tutoring – ku rozwojowi człowieka

Pojęcie 'wolontariat' wywodzi się z języka łacińskiego. *Voluntas* oznacza dobrą wolę lub dobrowolność. Znaczenie tego słowa jednoznacznie oddaje charakter działalności wolontariackiej, która jest dobrowolnym ofiarowaniem swojego czasu drugiemu człowiekowi, bez oczekiwania na wdzięczność. Wolontariat odnosi się do określonej formy praktyki życia społecznego, polegającej na dobrowolnej i nieodpłatnej pracy¹. Jest wejściem w „opuszczone przez państwo obszary nędzy społecznej”².

Chociaż samo pojęcie wolontariatu jest stosunkowo nowym określeniem, ukształtowanym na przestrzeni XX wieku, to jego idea sięga korzeni naszej cywilizacji. W wymiarze społecznym wolontariat sięga aż do starożytnej Grecji oraz Rzymu, gdzie jego korzeni należy szukać w rozwijającej się wtedy idei filantropii oraz chrześcijańskiej idei dobroci i służby z miłości, natomiast w wymiarze obywatelskim odnaleźć go można w filozofii Arystotelesa, który uważa, że człowiek, jako istota społeczna posiada określone powinności wobec bliźnich³.

Działalność wolontariacka jest bezinteresowną służbą bliźnim, zwłaszcza tym potrzebującym, którzy znajdują się w trudnej sytuacji życiowej⁴. Należy również doprecyzować, że chodzi o działanie dobrowolne i bezpłatne, lecz wykraczające poza więzi rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie⁵. Działalność wolontariatu obejmuje jednak także postawę pomocową, motywację, jak również uczucia oraz wpływ na otoczenie samych pracujących wolontariuszy-ochotników.

Ta forma działalności wynika z wrażliwości człowieka, z przekonania, że człowiek realizuje się jako osoba poprzez bezinteresowny dar z siebie⁶. Winna zatem służyć rozwojowi integralnemu człowieka. W sensie wychowawczym trzeba jednak zawsze stawiać pytanie, na ile podstawą wolontariatu są uniwersalne wartości, na ile ta forma działalności stawia w centrum zainteresowania człowieka, szacunek do niego, na ile realizowane jest przez tę działalność uczestnictwo w życiu społecznym, a przede wszystkim poczucie sensu służby w kontekście

¹ Por. D. Moroń, *Wolontariat w trzecim sektorze. Prawo i praktyka*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2009, s. 75; S. Leszczyński, *Wolontariat – definicja, typy, readaptacja społeczna*, „Ogrody Nauk i Sztuk” 2 (2012), s. 131.

² S. Gawroński, *Ochotnicy miłości bliźniego. Przewodnik po wolontariacie*, Biblioteka „Więzi”, Warszawa 1999, s. 24. Por. C. Schiff, *W poszukiwaniu wzoru wolontariusza pracującego na rzecz dzieci*, w: *Andragogiczne problemy współczesności*, red. T. Aleksander, Wydawnictwo UJ, Kraków 1999, s. 194; D. Pietrowski, *Wolontariat w Polsce – nowe spojrzenie na pracę społeczną*, „Roczniki Naukowe Caritas” 5 (2001), s. 32; T. Kamiński, *Praca socjalna i charytatywna*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2004, s. 65 nn; M. Kostek, *Wolontariat w hospicjum impulsem do zmiany w człowieku?*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2010, s. 73.

³ Por. D. Moroń, *Wolontariat w trzecim sektorze. Prawo i praktyka*, s. 75.

⁴ Por. Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska Christifideles laici*, Rzym 1988, p. 41; J. Chrapek, List na temat wolontariatu: *Dzielimy się miłością. Wolontariat*, 29 stycznia 2001, w: *Nauczanie społeczne Biskupa Radomskiego*, brak red. wydania, Radomskie Wydawnictwo Diecezjalne AVE, Radom 2001, p. 4.

⁵ Por. C. Schiff, *W poszukiwaniu wzoru wolontariusza pracującego na rzecz dzieci*, s. 194; D. Pietrowski, *Wolontariat w Polsce – nowe spojrzenie na pracę społeczną*, s. 32; T. Kamiński, *Praca socjalna i charytatywna*, s. 65 nn; M. Kostek, *Wolontariat w hospicjum impulsem do zmiany w człowieku?*, s. 73.

⁶ Por. J. Chrapek, List na temat wolontariatu: *Dzielimy się miłością. Wolontariat*, p. 29.

miłości miłosiernej do człowieka jako osoby ludzkiej⁷. W związku z tym, warto zastanowić się nad wychowawczą rolą wolontariatu, co we współczesnym świecie wydaje się bardzo potrzebne i w tej perspektywie zwrócić uwagę na znaczenie tutoringu.

1. Wolontariat i jego rola wychowawcza – wybrane elementy

Pomaganie, niegdyś tak oczywiste, w obecnych czasach nabrało wielobarwności. Stało się nawet narzędziem marketingowym dla firm oraz korporacji, a także ścieżką praktyki zawodowej dla młodych ludzi. Szeroki panel celów wolontariatu pozwala na rozwój tej działalności i wykorzystanie go na wielu płaszczyznach życia. Nadal jest jednak ważne, aby ta forma działalności była bez gratyfikacji finansowej, a cele jakie jej towarzyszą oscylowały wokół chęci niesienia pomocy drugiemu człowiekowi wraz z potrzebą ciągłego wzrastania ku pełni człowieczeństwa. Służba na rzecz innych, jako naczelna idea wolontariatu, powinna być konsekwencją osobistego rozwoju wychowanka, ale jednocześnie działalność pomocowa ma na celu ciągłą formację człowieka⁸.

Dostrzeżenie wartości działalności wolontariackiej obliguje do poświęcenia temu zagadnieniu więcej uwagi oraz wykorzystania do celów wychowawczych. Po kątem przekazywania wartości, wolontariat przyczynia się bowiem do myślenia oraz działania, w zakresie konkretnych obszarów, do których należą:

- człowiek, jako najważniejsza jednostka wymagająca wsparcia,
- pomoc najsłabszym oraz cierpiącym,
- odpowiedzialność za społeczeństwo oraz wspólne dobro,
- poszanowanie dla życia,
- bezinteresowność w działaniu oraz umiejętność solidaryzowania się,
- poświęcenie własnego czasu oraz dzielenie życia z innymi ludźmi⁹.

Zaangażowanie społeczne Polaków jest wysokie, obserwuje się przy tym dużą ilość wolontariuszy, którymi w szczególności są młodzi ludzie. Poza tym, działalność wolontariacka jest promowana przez pedagogów szkolnych, nauczycieli, wychowawców, katechetów, księży. Osoby te mają istotny wpływ na wychowanie dzieci i młodzieży. Zaangażowanie w szerzenie działalności prospołecznej w szkołach i na terenie parafii przynosi wiele korzyści, również tych wynikających z systemu edukacji¹⁰. Bez względu jednak na to, wolontariat jest niewątpliwie wspaniałą ścieżką rozwoju osobowości oraz narzędziem wychowawczym, kształtującym wrażliwość na krzywdę innych.

Wolontariat przyczynia się do zmiany spojrzenia na świat oraz swoją egzystencję, gdzie w przypadku szczególnie wolontariatu młodzieżowego, młody człowiek zaczyna patrzeć na życie oraz swoje potrzeby przez pryzmat problemów, jakie posiadają inni ludzie. Wolontariat uczy dystansu do samego siebie oraz szacunku do tego co się już posiada, w tym poszanowania dla więzi rodzinnych. Aktywność młodzieży w zakresie

⁷ Por. S. Gawroński, *Ochotnicy miłości bliźniego...*, s. 26; T. Kamiński, *Praca socjalna i charytatywna*, s. 67; M. Kostek, *Wolontariat w hospicjum impulsem do zmiany w człowieku?*, s. 79.

⁸ Por. M. Dziewiecki, *Wolontariat w duchu Ewangelii*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TA/TAC/md_wolontariatew.html.

⁹ Por. K. Braun, *Wolontariat – młodzież – wychowanie*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2012, s. 9.

¹⁰ Według rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 2004 roku, za udokumentowane działanie w ramach wolontariatu, młodzież uzyskuje dodatkowe punkty na świadectwie. Por. tamże.

wolontariatu, jest momentem, w którym następuje rozwój osobowości młodego człowieka, w sprzyjających okolicznościach, dla ukształtowania zaangażowania na rzecz potrzebujących¹¹.

Wolontariat pełni rolę wychowawczą na wielu płaszczyznach życia młodego człowieka. Oprócz tego że uczy empatii, postawy bezinteresownej służby, nieraz również uczy przedsiębiorczości, jak i zaradności życiowej. Jest zatem wspaniałą okazją do samorealizacji, a także nawiązywania cennych kontaktów, jak i przyjaźni na całe życie. W doświadczaniu pomagania innym, wolontariusz dotyka tych emocji ludzi potrzebujących, które na co dzień w ich życiu pozostają w ukryciu. Dzięki takiej korelacji, młody człowiek odkrywa wartość oraz piękno życia, jak i piękno drugiego człowieka, także i samego siebie¹².

W perspektywie chrześcijańskiej w posłudze wolontariuszy można dostrzec możliwość nastania królestwa Bożego na ziemi, które urzeczywistnia się tam, gdzie pojawia się pomoc, wsparcie, troska o ubogich, słabych, chorych, cierpiących. Stąd prawo miłości bliźniego staje się zasadą życia, motywacją dla wolontariusza. Ma ono źródło w Bogu, który jest Miłością (1 J 4,8). To właśnie dzięki owej Miłości człowiek jest ukierunkowany ku innym. W ten sposób, poprzez miłość, człowiek może w pełni realizować samego siebie¹³.

Jak pisze Benedykt XVI „W posłudze wolontariatu ujawnia się główny rys chrześcijańskiego obrazu Boga i człowieka: miłość Boga i miłość bliźniego”¹⁴.

Chodzi zatem o służbę na rzecz godności człowieka, z racji jego podobieństwa do Boga (Rdz 1,26 n). „Ludzie działający bezinteresownie okazują bliźniemu szacunek, przypominają o godności człowieka, budzą radość z życia i nadzieję. Wolontariusze są strażnikami i rzecznikami praw człowieka i jego godności”¹⁵.

Chodzi zatem o wychowanie do składania daru z samego siebie. Osoby potrzebujące oprócz technicznie poprawnej opieki, potrzebują również człowieczeństwa. Wolontariusz winien niejako otwierać serce na drugiego człowieka. Stąd, jak wskazuje Benedykt XVI, oprócz przygotowania profesjonalnego wolontariusza potrzeba także „formacji jego serca”, budzenie miłości i otwarcie serca na bliźniego¹⁶.

Benedykt XVI wskazuje, że „bez wolontariatu dobro wspólne i społeczeństwo nie mogły, nie mogą i nie będą mogły przetrwać. Bezinteresowna gotowość do służby ujawnia się i urzeczywistnia ponad sferą, w której rządzi kalkulacja i oczekiwanie wzajemności; przełamuje reguły gospodarki rynkowej. Człowiek bowiem to znacznie więcej niż tylko czynnik ekonomiczny, którego wartość należy oceniać wedle kryteriów ekonomicznych. Postęp i godność społeczeństwa zawsze zależą od ludzi, którzy czynią więcej niż muszą”¹⁷. Działalność wolontariuszy winna się zatem opierać na nauczaniu i przykładzie życia Jezusa Chrystusa, który „nie przyszedł, aby Mu służyli, lecz żeby służyć i dać swoje życie na okup za wielu” (Mk 10,45).

¹¹ Por. tamże, s. 10.

¹² Por. tamże, s. 11.

¹³ Por. W. Przygoda, *Apostolski wymiar wolontariatu charytatywnego w Polsce*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2012, s. 70 n; tenże, *Podstawy teologiczne pracy charytatywno-socjalnej*, w: *Socjalizacja – wyzwanie współczesności*, red. J. Stala, Wydawnictwo Biblos, Tarnów 2010, s. 32 n.

¹⁴ *Dobro i społeczeństwo nie mogą przetrwać bez wolontariatu*. 9 września – Wiedeń. Spotkanie z wolontariuszami, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/przemowienia/austria_wolontariat_09092007.html

¹⁵ Tamże.

¹⁶ Por. Encyklika *Deus caritas est*, Rzym 2007, p. 31.

¹⁷ *Dobro i społeczeństwo nie mogą przetrwać bez wolontariatu*.

Analizując działania wolontaryjne można zatem dostrzec szerokie spektrum korzyści dla młodego człowieka, który podejmuje się wolontariatu. Wolontariat jest narzędziem do likwidowania barier, które na co dzień mogą pojawiać się między ludźmi ze względu na kolor skóry, rasę, pochodzenie, wyznanie bądź status społeczny. Podczas działalności wolontariackiej, aby osiągnąć zamierzony cel, młodzi ludzie często muszą nauczyć się współpracy oraz dobrej komunikacji interpersonalnej. Działania prospołeczne są również dobrym momentem do zaobserwowania samego siebie oraz odkrycia swoich mocnych stron.

Warto zauważyć, że wolontariat młodzieżowy zrzesza ludzi, na takim etapie egzystencji, w którym ich osobowości dopiero się kształtują. Bardzo często okres zaangażowania w wolontariat, jest traktowany przez młodych ludzi, jako etap poszukiwania sensu życia. Wolontariusz działa nie tylko celem zaradzenia sytuacji potrzeby, ale też na rzecz usunięcia przyczyn cierpienia. Szuka odpowiedzi na nowe problemy domagające się interwencji. Poprzez zaangażowanie w działalność na rzecz człowieka w potrzebie wolontariusz pobudza do refleksji nad fundamentalnymi zagadnieniami ludzkiej egzystencji, nad sensem życia, miłości, cierpienia, śmierci, nad sensem i kierunkiem postępu, nad wartościami, dla których warto żyć¹⁸.

Młodzi działacze prospołeczni są osobami z silną potrzebą poznania samych siebie oraz dookreślenia miejsca

oraz swojej roli w świecie. W związku z powyższym nieodzowna jest asysta 'mądrego dorosłego' w poznawaniu oraz rozwiązywaniu zawichości i problemów życiowych, z którymi młodzi ludzie spotykają się w trakcie działalności pomocowej na rzecz potrzebujących¹⁹.

2. Tutoring jako narzędzie pedagoga w działaniach prospołecznych – kluczem do rozwoju

Z pedagogicznego punktu widzenia wolontariat może być wspaniałą okazją do zastosowania tzw. tutoring. Jest to metoda dydaktyczna kierowana do uczniów, mająca na celu wspomaganie rozwoju potencjału ucznia oraz motywacji do samodzielnej pracy. Tutoring stanowi wsparcie dla pracy dydaktycznej oraz wychowawczo-opiekuńczej. Tutor poprzez budowanie relacji, współpracę i wsparcie, ma poznawać potencjał ucznia i skutecznie pracować nad rozwojem jego mocnych stron²⁰. Tutor pomaga podopiecznemu szukać własnej drogi do poszerzania wiedzy, budowania tożsamości i wielopłaszczyznowego rozwoju.

Tutoring łączy w sobie elementy coachingu oraz mentoringu, gdzie wszystkie trzy metody skupiają się wokół podobnych celów oraz wykorzystują zbieżne narzędzia do pracy z drugim człowiekiem. To, co przede wszystkim łączy powyższe trzy metody, to priorytety, do których należy:

¹⁸ Por. Jan Paweł II, Przesłanie na zakończenie Międzynarodowego Roku Wolontariatu: *Miłość najwspanialszą formą ewangelizacji*, Rzym 2001, p. 3, <http://wzrastanie.com.pl/site/?p=746>; C. Noworolnik, *Antropologiczne i teologiczne podstawy osobowości wolontariusza chrześcijańskiego według Jana Pawła II*, w: *Socjalizacja – wyzwanie współczesności*, red. J. Stala, Wydawnictwo Biblos, Tarnów 2010, s. 105 n; K. Braun, *Wolontariat – młodzież – wychowanie*, s. 10.

¹⁹ Por. K. Braun, *Wolontariat – młodzież – wychowanie*, s. 10; J. Chrapek, List na temat wolontariatu: *Dzielmy się miłością. Wolontariat*, p. 8.

²⁰ Por. J. Przybył, *Coaching i tutoring – w stronę nowoczesnej pracy dydaktycznej: geneza, cele i efekty projektu*, w: *Coaching i tutoring – w stronę nowoczesnej pracy dydaktycznej*, red. J. A. Malinowski, A. Wesołowska, „AKAPIT” s.c., Toruń 2015, s. 13.

- wspomaganie rozwoju potencjału ludzkiego,
- poszanowanie dla wyborów oraz wolności człowieka,
- stawianie ambitnych celów²¹.

Chociaż tutoring łączy w sobie elementy coachingu i mentoringu, jest to niezależna metoda. Charakterystyczną dla tutoringingu jest refleksja nad wartościami oraz ich zastosowaniem w życiu. Tutor jest „opiekunem na szlaku poszukiwań” życiowych stawiając egzystencjalne pytania, uczy podopiecznego, radzi oraz inspiruje. Tutor wprowadza podopiecznego w sytuacje, których poznanie umożliwia uczniowi zdobycie konkretnej wiedzy w danym obszarze. Tutor jest specjalistą w danym obszarze i wie, jak w nim osiągnąć sukces, ale nie musi mieć bogatej sieci kontaktów, ważnych projektów zrealizowanych w swoim życiu, rozpoznawalnych, budzących podziw osiągnąć²².

Mentoring, w odróżnieniu od tutoringingu, opiera się na stymulacji oraz przywództwie. Mentor w swojej pracy wykorzystuje kontakty, które zdobył poprzez osiągnięcie sukcesu w konkretnej dziedzinie. Jest on inspiracją samą w sobie, gdzie jego narzędziem jest oddziaływanie na podopiecznego poprzez własny przykład. Coaching zaś, w odróżnieniu od tutoringingu, jest metodą w większym stopniu nastawioną na pomoc podopiecznemu/klientowi na osiąganie wymarzonych celów oraz realizację wizji. Niemniej jednak, tak samo jak mentoring oraz tutoring, wzmacnia mocne strony, w tym maksymalizuje potencjał podopiecznego²³.

Działania wolontariackie prowadzą do samorealizacji oraz rozwoju osobistego, jednak w sprzyjających okolicz-

nościach i przy właściwym kierownictwie, mądrej formacji. Biorąc pod uwagę szereg trudnych sytuacji, z jakimi styka się w swojej pracy wolontariusz, gdzie ową trudną sytuacją jest chociażby bezpośrednia styczność z tragedią drugiego człowieka, nieodzowne jest wsparcie osoby bardziej doświadczonej życiowo, tj. wyżej wspomnianego, tzw. 'mądrygo dorosłego'. Każdy bowiem człowiek potrzebuje wzorca, inspiracji, aby móc się rozwijać. Rozwój osobisty, w szerokim znaczeniu tego słowa, jest procesem bardzo złożonym²⁴.

Młody człowiek, bez możliwości współpracy z osobą, która jest inspiratorem oraz swego rodzaju przewodnikiem w działaniach, mając do pokonania szereg barier, może doświadczyć momentów poczucia bezsilności, co wiązać się może z przedwczesną rezygnacją z wytyczonych celów. W takim przypadku nieodzowna jest rola tzw. tutora²⁵.

„Tutoring to przede wszystkim spotkanie konkretnych osób – z ich refleksjami, przeżyciami i odczuciami”²⁶. W trakcie działań pomocowych, gdzie bardzo często pojawia się potrzeba pracy w grupach, ujawniają się wśród młodzieży, w sposób naturalny, role społeczne. Taki stan rzeczy pozwala osobie dorosłej koordynującej działania, pomóc wolontariuszom odkryć w sobie potencjał, jak i uświadomić swoje mocne strony.

Tutoring jest dość innowacyjną metodą, którą można z powodzeniem zastosować przy okazji wolontariatu. Ta metoda może być użyta w dwóch aspektach. W pierwszym aspekcie, tutorem może stać się osoba pedagoga, która będzie wspomagać rozwój

²¹ Por. P. Czekierda, *Tutoring, coaching, mentoring – różnice i podobieństwa*, w: *Tutoring – teoria, praktyka, studia przypadków*, red. P. Czekierda, B. Fingas, M. Szala, Oficyna a Wolters Kluwer Business, Warszawa 2015, s. 27 n.

²² Por. tamże, s. 29.

²³ Por. tamże.

²⁴ Por. tenże, *Czym jest tutoring?*, w: *Tutoring – teoria, praktyka, studia przypadków*, s. 15.

²⁵ Por. tamże.

²⁶ Por. tenże, *Wstęp*, w: *Tutoring – teoria, praktyka, studia przypadków*, s. 11.

osobisty wolontariuszy podczas wykonywania przez nich działań prospołecznych. Ten aspekt metody opiera się na ogólnej idei tutoringu, gdzie tutorem jest osoba potrafiąca trafnie rozpoznać i umocnić potencjał, talenty oraz mocne strony ucznia, wspólnie z nim wytyczając dalszą ścieżkę rozwoju osobistego i społecznego²⁷.

W drugim natomiast aspekcie wolontariuszem może stać się sam tutor, który współpracując z tzw. trudną młodzieżą, w pracy nad daną osobą, będzie pomagał młodemu człowiekowi wyjść z patologicznego środowiska²⁸. Poprzez tego typu współpracę tutor wspiera aspekt wychowawczy, stając się dla młodej osoby niejako wzorcem do naśladowania w życiu.

Tutoring jest metodą pracy z drugim człowiekiem, gdzie wykorzystywany jest system relacji mistrz – uczeń, gdzie osoba o większym doświadczeniu oraz wiedzy pomaga rozwinąć swój potencjał młodej osobie. W tej metodzie w sposób świadomy stosuje się taką, a nie inną relację, z uwagi na fakt, iż gwarantuje ona pracę w zakresie takich obszarów, w których podopieczny posiada największy potencjał. „Nie przez przypadek największe umysły naszej cywilizacji miały swoich mistrzów”²⁹.

Mimo, iż tutoring nie jest jeszcze rozpowszechnioną metodą, kieruje się ona zasadami, które istniały praktycznie w każdej epoce historycznej³⁰. Chodzi o zasadę dydaktyczną opartą na relacji mistrz – uczeń, która nie musi być sformalizowana, ale powinna odznaczać się wzajemnym poszanowaniem własnego czasu oraz chęcią rozwoju ze strony ucznia. Ważnym

elementem tutoringu jest konsekwencja w działaniu. Skuteczny tutoring jest regularnym oraz długoterminowym procesem, gdzie spotkania pomiędzy uczniem i nauczycielem, mają miejsce nie rzadziej niż raz w miesiącu³¹.

Proces tutoringu jest długotrwały i charakteryzuje się konkretnymi etapami, do których można zaliczyć:

- budowanie relacji pomiędzy mistrzem a uczniem, opartej na zaufaniu,
- określenie celów współpracy,
- realizacja założonych kierunków działania,
- podsumowanie współpracy oraz jej efektów³².

Tutoring jest rodzajem współpracy, gdzie długofalowy proces jest szansą na długotrwałe efekty. Jednak podstawą sukcesu w tej metodzie jest przede wszystkim determinacja oraz chęć nauki podopiecznego, gdzie istotnym aspektem jest praca jaką wykonuje podopieczny pomiędzy spotkaniami z tutorem. Spotkania tutorskie są poświęcone analizie osiągniętych efektów. Podopieczny wraz z nauczycielem analizują, co udało się osiągnąć oraz wspólnie wytyczają kolejne cele, precyzując zakres kolejnych działań³³.

Tutoring jest procesem zindywidualizowanym, podczas którego podopieczny poddany zostaje dogłębnej analizie, która to analiza ma na celu pomóc mu w osiągnięciu jak najwyższego poziomu rozwoju osobowego. Jest to proces, który mimo, iż nie jest formą terapii, ani pracy z psychologiem, doprowadza do zmian w postawie podopiecznego, z którym tutor buduje długotrwałą relację opartą na wzajemnym zaufaniu oraz szacunku³⁴.

²⁷ Por. J. Przybył, *Coaching i tutoring – w stronę nowoczesnej pracy dydaktycznej: geneza, cele i efekty projektu*, s. 13.

²⁸ Por. P. Czekierda, *Wstęp*, s. 9.

²⁹ B. Fingas, *Relacja mistrz – uczeń*, w: *Tutoring – teoria, praktyka, studia przypadków*, s. 39.

³⁰ Por. tamże.

³¹ Por. P. Czekierda, *Proces tutoringu i jego rodzaje (tutoring naukowy i rozwojowy)*, w: *Tutoring – teoria, praktyka, studia przypadków*, s. 24.

³² Por. tamże.

³³ Por. tamże, s. 24 n.

³⁴ Por. tamże, s. 25.

W związku z powyższym, pedagodzy, którzy chcą pełnić funkcję tutorów, powinni być osobami o konkretnych cechach osobowości. Tutor powinien być osobą kompetentną w danej dziedzinie, w zakresie której chce służyć pomocą, powinien posiadać szacunek dla wartości, do których dąży, jak również winna go cechować spójność pomiędzy deklaracjami, a rzeczywistym działaniem. Osoby dążące do tego, by stać się tutorami, powinny charakteryzować się empatycznym podejściem do drugiego człowieka oraz umiejętnością koncentracji na przyszłości oraz zasobach osobowościowych i charakterologicznych podopiecznego, nie zaś na przeszłości oraz jego porażkach. Tutor powinien posiadać umiejętności komunikacyjne, jak i zdolności w zakresie budowania relacji³⁵. Nade wszystko jednak tutor winien kochać ludzi, której to miłości wzorem jest Jezus Chrystus.

Zakończenie

Nieodzownym warunkiem prawidłowego rozwoju człowieka jako osoby ludzkiej jest miłość. Dopiero wtedy człowiek realizuje się w pełni. Praktykowanie działalności wolontariackiej w kontekście miłosiernej miłości jest drogą ku osobowemu rozwojowi. Ta działalność ma istotne znaczenie wychowawczo-społeczne. Taka bezinteresowność i troska o potrzebujących, z poszanowaniem godności osobowej, jest podstawą dojrzałego społeczeństwa³⁶.

Wolontariat jest niewątpliwie potrzebny we współczesnym świecie, ma bowiem ogromny potencjał wychowawczy wobec młodych ludzi. Pomaga wolontariuszom w dojrzewaniu do pełni człowieczeństwa, jeśli towarzyszą tej działalności korzystne okoliczności. Jak to bowiem trafnie ujmuje to M. Dziewiecki: „Dorośli wyrządzają

krzywdę dzieciom i młodzieży wtedy, gdy wykorzystują wychowanków do pracy społecznej, ale nie udzielają im przy tym odpowiedniego wsparcia formacyjnego. Wolontariat bez formacji utrudnia nastolatkom troskę o własny rozwój, a pomaganie innym ludziom nie staje się promocją osoby, lecz ogranicza się do nakarmienia jej ciała czy do zadbania o jakieś inne doraźne potrzeby. Wolontariat bez formacji zamienia się w pusty aktywizm społeczny. Także w tej dziedzinie ma zastosowanie norma personalistyczna, która zakłada pierwszeństwo osoby przed funkcją, jaką pełni oraz pierwszeństwo formacji przed aktywnością”³⁷.

W tym kontekście pomocą może okazać się metoda tutoring, czyli wspierania młodych ludzi na ścieżce szeroko rozumianego integralnego rozwoju, co wiąże się również ze wzrastaniem w zakresie działalności społecznej, pomocowej. Jest to relacja poniekąd mentorska, gdzie człowiek o większym doświadczeniu, dzieli się nim i uczy młodego człowieka, który dopiero będzie wchodzić w dorosłe życie, wykorzystując przy tym jego mocne strony osobowościowe i charakterologiczne.

Tutoring jest jednym z pierwszych dookreślonych narzędzi coachingowych dedykowanych młodzieży, gdzie również może stać się narzędziem, które ma szansę być wykorzystywane w połączeniu z działalnością wolontariacką. Biorąc pod uwagę, iż wolontariat sam w sobie pełni funkcję wychowawczą i uczy poprzez uczestnictwo w trudnych życiowych sytuacjach ludzkich, to aby ta nauka była ukierunkowana na pełnię rozwoju dla każdego młodego wolontariusza i żeby w sposób mądry oraz świadomy kształtowała jego osobowość, osoba tutora wydaje się bardzo przydatna, a niekiedy nawet nieodzowna.

³⁵ Por. tamże.

³⁶ Por. J. Chrapek, List na temat wolontariatu: *Dzielmy się miłością. Wolontariat*, p. 29.

³⁷ *Wolontariat w duchu Ewangelii*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TA/TAC/md_wolontariatew.html.

Bibliografia:

- Benedykt XVI, *Dobro i społeczeństwo nie mogą przetrwać bez wolontariatu*. 9 września – Wiedeń. Spotkanie z wolontariuszami, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/przemowienia/austria_wolontariat_09092007.html (dostęp: 4.09.2017).
- Benedykt XVI, Encyklika *Deus caritas est*, Rzym 2007.
- Braun K., *Wolontariat – młodzież – wychowanie*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2012.
- Chrapek J., List na temat wolontariatu: *Dzielmy się miłością. Wolontariat*, 29 stycznia 2001, w: *Nauczanie społeczne Biskupa Radomskiego*, brak red. wydania, Radomskie Wydawnictwo Diecezjalne AVE, Radom 2001, s. 77-108.
- Czekierda P., *Czym jest tutoring?*, w: *Tutoring – teoria, praktyka, studia przypadków*, red. P. Czekierda, B. Fingas, M. Szala, Oficyna a Wolters Kluwer Business, Warszawa 2015, s. 15-16.
- Czekierda P., *Proces tutoringu i jego rodzaje (tutoring naukowy i rozwojowy)*, w: *Tutoring – teoria, praktyka, studia przypadków*, red. P. Czekierda, B. Fingas, M. Szala, Oficyna a Wolters Kluwer Business, Warszawa 2015, s. 24-27.
- Czekierda P., *Tutoring, coaching, mentoring – różnice i podobieństwa*, w: *Tutoring – teoria, praktyka, studia przypadków*, red. P. Czekierda, B. Fingas, M. Szala, Oficyna a Wolters Kluwer Business, Warszawa 2015, s. 27-34.
- Czekierda P., *Wstęp*, w: *Tutoring – teoria, praktyka, studia przypadków*, red. P. Czekierda, B. Fingas, M. Szala, Oficyna a Wolters Kluwer Business, Warszawa 2015, s. 9-11.
- Dziewiecki M., *Wolontariat w duchu Ewangelii*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TA/TAC/md_wolontariatew.html (dostęp: 4.09.2017).
- Fingas B., *Relacja mistrz – uczeń*, w: *Tutoring – teoria, praktyka, studia przypadków*, red. P. Czekierda, B. Fingas, M. Szala, Oficyna a Wolters Kluwer Business, Warszawa 2015, s. 39-45.
- Gawroński S., *Ochotnicy miłości bliźniego. Przewodnik po wolontariacie*, Biblioteka „Więzi”, Warszawa 1999.
- Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Christifideles laici*, Rzym 1988.
- Jan Paweł II, Przesłanie na zakończenie Międzynarodowego Roku Wolontariatu: *Miłość najwspanialszą formą ewangelizacji*, Rzym 2001, <http://wzrastanie.com.pl/site/?p=746> (dostęp: 4.09.2017).
- Kamiński T., *Praca socjalna i charytatywna*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2004.
- Kostek M., *Wolontariat w hospicjum impulsem do zmiany w człowieku?*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2010.
- Leszczyński S., *Wolontariat – definicja, typy, readaptacja społeczna*, „Ogrody Nauk i Sztuk” 2 (2012), s. 131-138.
- Moroń D., *Wolontariat w trzecim sektorze. Prawo i praktyka*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2009.
- Noworolnik C., *Antropologiczne i teologiczne podstawy osobowości wolontariusza chrześcijańskiego według Jana Pawła II*, w: *Socjalizacja – wyzwanie współczesności*, red. J. Stala, Wydawnictwo Biblos, Tarnów 2010, s. 89-108.
- Pietrowski D., *Wolontariat w Polsce – nowe spojrzenie na pracę społeczną*, „Roczniki Naukowe Caritas” 5 (2001), s. 31-38.
- Przybył J., *Coaching i tutoring – w stronę nowoczesnej pracy dydaktycznej: geneza, cele i efekty projektu*, w: *Coaching i tutoring – w stronę nowoczesnej pracy dydaktycznej*, red. J. A. Malinowski, A. Wesołowska, „AKAPIT” s.c., Toruń 2015, s. 9-16.
- Przygoda W., *Apostolski wymiar wolontariatu charytatywnego w Polsce*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2012.
- Przygoda W., *Podstawy teologiczne pracy charytatywno-socjalnej*, w: *Socjalizacja – wyzwanie współczesności*, red. J. Stala, Wydawnictwo Biblos, Tarnów 2010, s. 25-40.
- Schiff C., *W poszukiwaniu wzoru wolontariusza pracującego na rzecz dzieci*, w: *Andragogiczne problemy współczesności*, red. T. Aleksander, Wydawnictwo UJ, Kraków 1999, s. 193-211.

Dr hab. Dariusz Adamczyk, prof. UP – Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie.

Mgr Katarzyna Jaworska – doktorantka Wydziału Ekonomii Społecznej Akademii Nauk w Warszawie.